

RADA GMINY
JANOWIEC KOŚCIELNY
13-111 Janowiec Kościelny

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr V/28/11
z dnia 22.02.2011r.

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

ORAZ

OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
GMINY JANOWIEC KOŚCIELNY

NA LATA 2011-2015

STYCZEŃ 2011

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	3
II.	Podstawa prawna	7
III.	Program	8

I. Wprowadzenie

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy, ją zaliczyć do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. W niektórych przypadkach przejawy są tak jednoznaczne, że nie pozostawiają żadnych wątpliwości, w innych, bardziej złożonych, niezbędne jest określenie możliwie jasnych kryteriów oceny.

Przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu psychicznym lub fizycznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne (art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Przemoc nie jest powiązana ze statusem społecznym czy materialnym rodziny, może zdarzyć się w każdym środowisku.

Istnieją różne rodzaje przemocy, a do najczęściej spotykanych należą:

1. **Przemoc fizyczna** - celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne etc.
2. **Przemoc psychiczna** - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć lub zainteresowania i szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb etc.
3. **Przemoc seksualna** - to angażowanie osoby bez jej zgody w aktywność seksualną. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie, współżycie) oraz do zachowań bez kontaktu fizycznego (np. podglądanie, ekshibicjonizm). Przemoc ta może być jednorazowym incydentem lub powtarzać się przez dłuższy czas.
4. **Przemoc emocjonalna** - to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie człowieka, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi, miłości. Wymagania i oczekiwania wobec osoby, którym nie jest ona w stanie sprostać.
5. **Zaniedbywanie** - dotyczy głównie dzieci i osób ubezwłasnowolnionych. Jest to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych osób, nie zapewnienie im odpowiedniego wyżywienia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa.

Zgodnie z art. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności.

Art. 1 pkt. 3, ust. 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw mówi, że do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Jednym z celów szczegółowych (III) Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Janowiec Kościelny na lata 2008 -2015 jest zdrowa i wolna od uzależnień rodzina.

Cele operacyjne do celu szczegółowego to:

1. Ograniczenie występujących patologii.
2. Pomoc rodzinom z problemem alkoholowym.
3. Zwiększenie bezpieczeństwa i ochrony dla rodzin dotkniętych przemocą.
4. Zdrowe relacje w rodzinie.
5. Ograniczenie występowania alkoholizmu.

Działania zaplanowane do realizacji w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Janowiec Kościelny na lata 2008 -2015 w powyższych celach operacyjnych będą realizowane między innymi przez:

- wdrożenie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- stworzenie i funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego,
- wsparcie ofiar przemocy w rodzinie,
- poradnictwo specjalistyczne dostępne dla rodzin,
- edukacja rodziców w obszarze prawidłowego funkcjonowania rodziny.

W związku z powyższym Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Nidzica na lata 2010-2015 będzie komplementarny z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Janowiec Kościelny na lata 2008-2015 .

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Janowiec Kościelny powstał nie tylko w oparciu o ustawowe wymogi, ale przede wszystkim ze względu na podwyższenie poziomu poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy.

Z informacji uzyskanych od Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy wynika, że w 2010 roku policja interweniowała w domach 25 razy i w tym samym roku zostały założone 2 Niebieskie Karty. Przedstawiciele policji w trakcie wywiadów przeprowadzonych w ramach badań potrzeb społecznych w gminie Janowiec Kościelny mówili o tym, że istnieje ciemna liczba – nierejestrowanych w statystykach przypadków dotyczących znęcania się nad członkami rodziny. Przemoc domowa jest tematem tabu, wstydlwym dla pokrzywdzonych.

W badaniu potrzeb społecznych gminy Janowiec Kościelny respondenci w indywidualnej ankiecie zostali poproszeni o wskazanie, czy zetknęli się z różnymi formami przemocy. 51% wskazywało, że w swoim otoczeniu widzieli osoby bijące innych i aż 95% odpowiedziało TAK na pytanie ; "Czy w twojej gminie widziałeś-aś osoby nadużywające alkohol ?". Najczęściej badani mieli do czynienia z przemocą werbalną (wyzywanie, poniżanie, wyśmiewanie).

Zjawisko występowania przemocy na terenie gminy Janowiec Kościelny wymaga budowy lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II. Podstawa prawna

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Rozdział drugi pt. „Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasada zapewniająca każdemu nietykalność osobistą, cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. z 2009 r. Dz. U. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r., Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.);
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 roku;
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);
- Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2008-2011, Załącznik do Uchwały Nr XIV/283/07 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2007 roku;
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Janowiec Kościelny na lata 2008-2015 wprowadzona Uchwałą Nr XVIII/114/08 Rady Gminy Janowiec Kościelny z dnia 27 listopad 2008 r.
- Program "Tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Janowiec Kościelny" przyjęty Uchwałą Nr XVII/102/08 Rady Gminy Janowiec Kościelny z dnia 30 września 2008 r.

III. Program

CEL GŁÓWNY:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie.
2. Ochrona ofiar przemocy w rodzinie.
3. Budowanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
4. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy.
5. Profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

ZADANIA PROGRAMU

Zadanie 1

Utworzenie

- a. Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego, który będzie się składał z grupy specjalistów reprezentujących instytucje wchodzące w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy utworzonego na podstawie zawartych porozumień tj. przedstawicieli Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowcu Kościelnym, Komendy Powiatowej Policji w Nidzicy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądu Rejonowego w Nidzicy, Zakładu Opieki Zdrowotnej, oświaty i innych instytucji.

Zadanie 2

Sporządzenie diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie.

- a. Zbieranie informacji na temat zjawiska przemocy m.in. z Policji, Sądu Rejonowego, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkół.
- b. Przygotowanie bazy danych na temat instytucji zajmujących się problemem przemocy.
- c. Sporządzenie corocznego sprawozdania na temat występowania przemocy w rodzinie.

Zadanie 3

Wsparcie rodzin zagrożonych przemocą oraz zmniejszenie negatywnych skutków przemocy u osób, które jej doznały.

- a. Promowanie prawidłowych wzorców rodziny.
- b. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu zapobieganie zjawisku przemocy.
- c. Udzielenie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy oraz będącym jej świadkami poprzez spotkania wspierające i terapeutyczne ze specjalistami oraz przez działania interwencyjne.
- d. Objęcie specjalistyczną pomocą dzieci dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie.
- e. Zapewnienie schronienia ofiarom przemocy.
- f. Tworzenie warunków dla powstania i rozwoju grup samopomocowych i wsparcia dla ofiar przemocy.
- g. Dyżury/spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego.

Zadanie 4

Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

- a. Odizolowanie sprawców przemocy od rodziny.
- b. Realizacja programów edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy.

Zadanie 5

Podniesienie poziomu wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców miasta i gminy.

- a. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.
- b. Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy.
- c. Umieszczanie informacji na stronach internetowych www.bip.warmia.mazury.pl/janowiec_koscielny_gmina_wiejska.
- d. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych wśród mieszkańców Gminy Janowiec Kościelny.

Zadanie 6

Podnoszenie kwalifikacji i wiedzy osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

- a. Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc.
- b. Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 7

Monitoring i sprawozdawczość Programu.

- a. Nadzór nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- b. Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie.
- c. Systematyczne zbieranie danych i informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie na terenie Gminy Janowiec Kościelny.
- d. Prowadzenie analiz, raportów.
- e. Ocena osiągniętych rezultatów.

Realizatorzy Programu

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowcu Kościelnym,
2. Powiatowa Komenda Policji w Nidzicy,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Janowcu Kościelnym,
4. Sąd Rejonowy w Nidzicy,
5. Gminny Niepubliczny Ośrodek Zdrowia Janowiec Kościelny, filia Powierz ,
6. Zakład Opieki Zdrowotnej w Nidzicy,
7. Zespół Szkół w Janowcu Kościelnym,
8. Szkoła Podstawowa Waśniewo-Grabowie,
9. Inne instytucje i organizacje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 8**Spodziewane efekty realizacji programu :**

- a. zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla ofiar przemocy,
- b. zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawach przeciwdziałania przemocy,
- c. pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
- d. zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie,
- e. przerwanie kręgu milczenia związanego z przemocą.

Monitorowanie realizacji programu :

1. Wójt Gminy sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.
2. Rada Gminy po zasięgnięciu opinii jednostek realizujących program może w uzasadnionych przypadkach określić bieżące kierunki działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Sposób kontroli realizacji programu :

1. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej składa roczne sprawozdanie z wykonania zadań " Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminy Janowiec Kościelny na lata 2011-2015 " dla Wójta Gminy.
2. Stały monitoring programu prowadzony jest przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Źródła finansowania programu :

Źródłem finansowania zadań " Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminy Janowiec Kościelny na lata 2011-2015 " będzie budżet Gminy, w tym w części ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, z Narodowego Funduszu Zdrowia, budżetu państwa oraz innych pozyskanych środków.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Tomasz Ząkrzewski